

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอกู่ทอง

จังหวัดสุพรรณบุรี

The Historical Development of LaoWiang People in U Thong District, Suphanburi Province.

วรรณพร บุญญาสถิตย์¹ ฉันทัส เพียรธรรม² เทพธิดา ศิลปประเลง³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์การเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาติพันธุ์ลาวเวียงอำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และการดำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 3. เพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงกับความทรงจำของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยค้นคว้าและรวบรวมหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบกับการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีพบทวนความทรงจำ กลุ่มลาวเวียง ต.ดอนคาอำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อพยพมาจากเมืองเวียงจันทน์ตั้งสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ณ บ้านสมอลม อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เพราะเห็นว่าภูมิประเทศอุดมสมบูรณ์ ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้อพยพมาไปตั้งบ้านเรือนที่ ตำบลดอนคา เป็นชุมชนขนาดใหญ่มีการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของตนไว้ เช่น บุญข้าวจี่ บุญบั้งไฟ สารทลาว ตักบาตรเทโว อย่างไรก็ตามชาวลาวเวียงได้มีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตบางอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและความเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่น การกินข้าวเจ้าเป็นอาหารหลัก สันนิษฐานว่าเป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเหมาะสมของภูมิประเทศที่เหมาะสมในการปลูกข้าวเจ้ามากกว่าข้าวเหนียว มีการนำแคนพัฒนาให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่กลายเป็นวงแคนประยุกต์ มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น คือ การแต่งกายด้วยผ้าทอมือ การพูดภาษาลาวเวียงและมีความภาคภูมิใจในการเป็นชาวลาวเวียงแม้ว่าความทรงจำเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่จดจำจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการแพ้สงคราม การถูกกวาดต้อนก็ไม่ได้ทำให้รู้สึกถึงความด้อยกว่าชุมชนอื่นๆ ซึ่งเป็นจุดเด่นที่ทำให้ชุมชนลาวเวียงแห่งนี้มีความเข้มแข็งพยายามรักษาและฟื้นฟู และสร้างอัตลักษณ์ลาวเวียงขึ้นเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ความทันสมัย รวมทั้งกระแสการท่องเที่ยวชุมชนที่กำลังได้รับความนิยม

¹อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คำสำคัญ : ลาวเวียง, การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม, การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

Abstract

The purposes of this research are (1) to study the emigration and settlement of Lao Wiang ethnic group living in U-Thong district, Suphanburi province, (2) to explore social and cultural change and the retention of Lao Wiang ethnic identity in the area, and (3) to establish the connection between historical information related to Lao Wiang people with memories of the ones in this province. The research was conducted by the investigation into and gathering of evidences and related documents, interviews, group discussions as well as ethnic memory symposium. During the reign of King Rama III, The ethnic group of Lao Wiang people in Don Kha sub-district, U-Thong district, Suphanburi province began to emigrate from Vientiane, Laos. They then decided to settle in Ban Samolom, Muang district, Suphanburi province as the soil in this area was fertile. Later in the reign of King Rama V, they moved to Don Kha sub-district where a large community had already inhabited with long-established traditions such as Boon KhaoJee, Boon Bang Fai, Sat Lao and Tak Bat Thewo (Grilled Rice Merit Making Ceremony, Folk Fire Rocket Festival, Ancestral Merit Making Ceremony and Alms Offering Ceremony at the End of Buddhist Lent). Lao Wiang people, therefore, had to adapt some aspects of their lifestyle to local residents and accommodated themselves to social change. For instance, they began to eat rice as staple; it was surmised that this was an adaptation to conditions of soil in the land, which is more suitable to grow rice rather than glutinous rice. Another example is Khaen – a traditional woodwind drone instrument made from bamboos – was developed and featured in a newly invented ensemble which expresses unique characteristics such as hand-woven clothing and Lao language lyrical expressions. These exude the pride of Lao Wiang people who have never regarded themselves as inferior to other groups despite the memories of losing in war and being herded. These attributes make Lao Wiang people living here a strong community, cause them to preserve, restore and establish Lao Wiang identity to prepare themselves for changes, modernisation as well as the increasing popularity of community travelling.

Keywords: Lao Wiang, social and cultural change, social assimilation, ethnic identity

บทนำ

สุพรรณบุรี ได้ชื่อว่าเป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำ มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีแม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรีไหลผ่านตามแนวยาวของจังหวัดจากเหนือจรดใต้เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีพบว่า มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนขนาดใหญ่มาตั้งแต่โบราณตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์บริเวณอำเภอด่านช้าง สมัยทวารวดีบริเวณเมืองอู่ทอง สมัยลพบุรีบริเวณเนินทางพระและหนองแจง และในสมัยอยุธยาซึ่งครอบคลุมเกือบทั้งจังหวัด

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเมืองสุพรรณบุรีเป็นเขตที่พระราชทานให้เป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนเชื้อสายเขมรและลาวหลายกลุ่มที่ถูกกวาดต้อนมาจากหัวเมืองต่าง ๆ รวมทั้งที่อพยพเข้าพึ่งบรมโพธิสมภาร อาทิ กลุ่มลาวเวียงซึ่งอพยพมาจากเขตเมืองเวียงจันทน์ กลุ่มลาวพวน กลุ่มลาวครั่ง และยังคงประกอบไปด้วยไทยพื้นถิ่น ไทยเชื้อสายจีน ไทยทรงดำ ไทยละว้า ไทยญวน และ กระเหรี่ยง (อนงค์หนูแป้น, 2546) ในปัจจุบันพบว่า ต.ดอนคาอ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรีเป็นชุมชนลาวเวียงที่มีความเข้มแข็ง มีการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของตนอย่างต่อเนื่อง

จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาอย่างยิ่งว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาจากประเทศลาวมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ อำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีประวัติความเป็นมาอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กลุ่มชาติพันธุ์อย่างไรท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโดยงานวิจัยมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อคือ 1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์การเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมและการดำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 3. เพื่อสังเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงกับความทรงจำของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์การเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาติพันธุ์ลาวเวียงอำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และการดำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงกับความทรงจำของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์การเคลื่อนย้ายการตั้งถิ่นฐานและการปรับตัวทางสังคม วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยค้นคว้าและรวบรวมหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบกับการศึกษาภาคสนามโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น (Participate Action Research : PAR) ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน การสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีทบทวนความทรงจำแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมแนวคิดทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ จากนั้นจึงตีความและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อหาข้อสรุป

ผลการวิจัย

จากข้อมูลที่พบคณะผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็น 1.ประวัติศาสตร์การเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 2.การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และการดำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 3. ความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงกับความทรงจำของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

1. ประวัติศาสตร์การเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ชาวลาวเวียงอพยพมาจากเมืองเวียงจันทน์ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ด้วยสาเหตุการเมืองการสงครามเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในเมืองไทย มีร่องรอยหลักฐานว่าอพยพมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี (จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2, จ.ศ.1179)และอพยพเข้ามาอีกครั้งในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว(รัชกาลที่ 3) มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ต่างๆ หลายภูมิภาค (จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3, จ.ศ.1203)โดยส่วนใหญ่จะเป็นที่ทำกินเก่าที่รกร้างไป ทั้งในภาคกลาง อีสาน และตะวันออก ในภาคกลางเช่น สระบุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ภาคอีสาน เช่น สุรินทร์ ศรีสะเกษ (หัวเมืองเขมรป่าดง) ภาคตะวันออก เช่น ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ปราจีนบุรี (บังอรปิยะพันธุ์, 2541และวลัยศักดิ์ ทรงศิริ, 2547)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการปรับเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบเทศาภิบาล ยกเลิกระบบไพร่เป็นการรื้อปรับแปลงที่สำคัญส่งผลประชาชนทุกกลุ่มสามารถเดินทางโยกย้าย ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในพื้นที่ต่างๆ ที่ต้องการได้โดยสะดวกและในช่วงเวลานั้นระบบเศรษฐกิจไทยมีการเปลี่ยนแปลงนับตั้งแต่การทำสนธิสัญญาเบาว์ริงในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโดยเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อยังชีพเป็นการผลิตเพื่อส่งออก โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าว การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจนี้เป็นปัจจัยกระตุ้นที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการ

โยกย้ายถิ่นของประชากร เนื่องจากรัฐต้องการผลิตข้าวให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ชุมชนหลายแห่งต้องโยกย้ายถิ่นฐานไปยังบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์กว่า ในช่วงเวลานั้นมีหลายชุมชนที่เห็นว่าที่ดินของตนไม่อุดมสมบูรณ์หรือไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรกรรม จึงโยกย้ายไปหาที่ดินถิ่นฐานใหม่ตั้งชุมชนใหม่ในพื้นที่ห่างไกลออกไป รวมถึงความต้องการติดตามหาญาติพี่น้องที่พลัดพรากจากกัน ซึ่งอพยพมาตั้งถิ่นฐานก่อนหน้ากลุ่มของตน และในทางกลับกันมีบางชุมชนที่มีที่ดินอุดมสมบูรณ์แต่ถูกรุกไล่จากผู้ที่มาใหม่ทำให้ต้องอพยพย้ายถิ่นออกไปและหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 บ้านเมืองเผชิญภาวะสงครามและภาวะเศรษฐกิจถดถอย รัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม พยายามรักษาเสถียรภาพบ้านเมืองด้วยมาตรการต่างๆ รวมถึงการส่งเสริมความเป็นไทย โดยเฉพาะเรื่องภาษาที่ให้เปลี่ยนมาใช้ภาษาไทยภาคกลางเป็นภาษาหลักเพื่อแสดงถึงความเป็นไทยซึ่งเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ ภาษาท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากนโยบายชาตินิยมกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาถิ่นเป็นของตนเองก็ได้รับผลกระทบ ในช่วงเวลานั้นพบว่ามีคนลาวในหลายพื้นที่รู้สึกว่าการพูดภาษาลาวไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประจำชาติและความทันสมัย มีชาวลาวจำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พ่อหรือแม่แต่งงานกับคนไทยมาก่อนหน้านี้เริ่มเปลี่ยนมาพูดภาษาไทยและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับความเป็นไทย

ภายหลัง พ.ศ.2500 เมื่อระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รัฐบาลพัฒนาความเจริญและสร้างทางหลวงจากเมืองใหญ่ไปสู่หมู่บ้านชนบท ส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตร ชุมชนได้รับความเจริญและเกิดการขยายตัวมีการขยายหมู่บ้านและแยกบ้านไปตามทางหลวงหรือเขตที่มีความเจริญ ซึ่งนับเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในหลายจังหวัด ทั้งสระบุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ฯลฯ ในขณะที่เดียวกันวิถีชีวิตและประเพณีก็ได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับทันสมัยและมีค่านิยมที่เน้นความศิวิไลซ์

จากหลักฐานเอกสารและคำบอกเล่า ชาวลาวเวียง อำเภอร่องทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นคนที่อพยพมาจากเมืองเวียงจันทน์ตั้งแต่รัชสมัยพญาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยคุณพ่อหงษ์ - คุณแม่อ่ำ พร้อมชาวลาวเวียงจำนวนหนึ่งได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่บริเวณบ้านสมอลม อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยเห็นว่าภูมิประเทศอุดมสมบูรณ์ใกล้ลำน้ำสุพรรณบุรี

ในสมัยรัชกาลที่ 3 -5 มีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเข้ามาอยู่ในพื้นที่ โดยเฉพาะชาวเขมรที่เข้ามาตั้งบ้านเรือนทำกินอยู่บริเวณบ้านสมอลม ชาวลาวเวียงตัดสินใจอพยพผู้คนเดินทางมาทางตะวันตกจนถึงลำน้ำจรเข้สามพัน จนมาพบบริเวณโนนบ้านเก่า ซึ่งอยู่ถัดจากวัดดอนคาไปทางเหนือประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นที่เนิน มีพื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูกและอยู่อาศัย มีแหล่งน้ำหนองปล้องและลำลากคัดเค้า จึงได้บุกเบิกตั้งบ้านเรือน

ในสมัยหลังรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา เมื่อรัฐต้องการข้าวเพื่อใช้ในการส่งออกมากขึ้น ชุมชนบางส่วนขยับขยายลงมาตั้งบ้านเรือนในแถบดอนคา สำหรับซื้อดอนคาชาวลาวเวียงเล่าว่ามาจากพื้นที่

เป็นที่ดินดอนที่มีหญ้าคาขึ้นปกคลุม หลังจากตั้งบ้านเรือนก็ได้สร้างวัดขึ้นแห่งหนึ่งชื่อวัดดอนคา วัดแห่งนี้ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมจิตใจ มีเจ้าอาวาสองค์แรกคือหลวงพ่อธรรม หลังวัดมีลำน้ำ ทำน้ำ และตลาด และที่สำคัญคือมีหนองน้ำที่ช่วยกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปีคือหนองเบนและหนองโล่ง ลำน้ำที่ไหลผ่านชุมชนดอนคาจะไหลมาจากบ้านขามทางเหนือ ผู้คนสามารถสัญจรล่องเรือไปอำเภ่อูทองที่อยู่ทางใต้ได้สะดวก ชาวชุมชนในแถบนี้จะเดินทางถึงกันโดยทางบกและทางน้ำ หากจะสัญจรทางน้ำก็จะใช้ลำน้ำสายนี้

ในปี พ.ศ.2450 หลวงพ่อคงเจ้าอาวาสองค์ที่ 2 ร่วมกับชาวชุมชนสร้างโบสถ์ใหม่ (โบสถ์วัดโศคารามในปัจจุบัน) หลังจากนั้นไม่นานปี พ.ศ. 2456 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำกองเสือป่าเสด็จผ่านมายังบริเวณบ้านดอนคา ในช่วงนี้มีการบูรณะวัดวาอารามหลายแห่งทั้งในเขตอำเภอมือและ อำเภ่อูทอง ในปี พ.ศ. 2471 หลวงพ่อเหมือนเจ้าอาวาสรูปที่ 3 ขนย้ายพระพุทธรูปหินทรายโบราณจากวัดร้างที่อยู่ไม่ไกล (วัดหัวตาหนู) นำขึ้นเกวียนเข็นมาที่วัดดอนคา มาซ่อมแซมบูรณะ ชาวชุมชนเรียกพระพุทธรูปองค์นี้ว่าหลวงพ่อบรมใหญ่ เพราะขณะนั้นเป็นพระพุทธรูปที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในแถบนี้ ปี พ.ศ. 2481 มีการฝังลูกนิมิตและก่อสร้างโบสถ์ให้แล้วเสร็จ ในปี พ.ศ. 2521 ทำถนนลาดยางและต่อไฟฟ้าเข้ามาในตำบล ทำให้มีความเจริญด้านอื่นๆ ตามมา (พระครูกิตติสุวรรณวัฒน์,2558) ปัจจุบันลาวเวียงในตำบลดอนคากลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมมีวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และการธำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภ่อูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ชาวลาวเวียงตำบลดอนคา อำเภ่อูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ยังคงมีการธำรงอัตลักษณ์ทางสังคมวัฒนธรรมของตนเองไว้อย่างเข้มแข็ง โดยมีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดของวิถีการดำเนินชีวิตและประยุกต์วัฒนธรรมบางอย่างเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับยุคสมัย ได้แก่ 1) ความเชื่อและประเพณี 2) อาหาร 3) การทอผ้าและการแต่งกาย 4) ภาษา และ 5) ดนตรีชาวลาวเวียง ดังนี้

1) ความเชื่อและประเพณี ความเชื่อเป็นสิ่งที่มิมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะความเชื่อในรูปของศาสนาและอำนาจเร้นลับเหนือธรรมชาติหรือภูตผีวิญญาณต่างๆ (Animism) เป็นระบบความเชื่อพื้นฐานที่มีมานานในสังคมทุกแห่ง และยังถือเป็นระบบที่ใช้ในการรักษาภูตผีและระเบียบสังคมด้วยวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มคนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมีความเชื่อในเรื่องการนับถือผีอยู่ก่อนที่วัฒนธรรมความเชื่อทางศาสนาแบบพราหมณ์และพุทธจะเข้ามามีอิทธิพลต่อผู้คนในดินแดนแถบนี้ และหลังจากการเข้ามาของศาสนาพราหมณ์และพุทธแล้ว การนับถือผียังมีสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้ (สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ, 2559)

จากความเชื่อดังกล่าวทำให้ผู้คนในสังคมได้มีประเพณี พิธีกรรมที่เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงความเชื่อและถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ความเชื่อและแนวทางปฏิบัติในวิถีการดำเนินชีวิตไม่ได้แยก

อย่างชัดเจนว่าพิธีใดเป็น ผี พราหมณ์หรือพุทธ ประเพณี และพิธีกรรมที่เกิดขึ้นล้วนมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายสำคัญก็คือนำมาปฏิบัติเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติมีความสุข

ชาวลาวเวียงดำบอลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเชื่อ พิธีกรรม และ ประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาซึ่งพิธีกรรมเหล่านั้นสะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานความเชื่อทั้งพุทธ พราหมณ์ และผี เป็นพิธีกรรมที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษเช่น

พิธีเบิกหอบ้านเป็นพิธีที่จัดขึ้นทุกปีเพื่อแสดงความเคารพสักการะผีบรรพบุรุษซึ่งเชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะเป็นผีที่ให้ความคุ้มครองชาวบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข ทั้งชาวบ้านที่อยู่ในชุมชน และชาวบ้านที่เดินทางไปทำงานนอกชุมชน แต่เดิมนั้นจะเป็นพิธีเลี้ยงผีบรรพบุรุษโดยเฉพาะแต่เมื่อได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธ ชาวลาวเวียงจึงได้นำเอาพิธีทางศาสนาพุทธเข้ามาผสมผสานด้วยโดยจะนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมนต์ในพิธี สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่าง ผี และพุทธ ในพิธีเดียวกัน

พิธีใต้หางประทีปเป็นพิธีที่ชาวลาวเวียงตลอดจนภิกษุสามเณรจุดประทีปโคมไฟ เพื่อเป็นพุทธบูชาขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในวันออกพรรษาเป็นเวลา 3 วันชาวบ้านจะร่วมกับวัดจัดสร้าง “ฮ้านประทีป” ขึ้นที่หน้าพระอุโบสถ ฮ้านประทีปสร้างด้วยเสาสี่ต้นใช้ไม้ไผ่หรือไม้อื่นได้ตามความเหมาะสม ประดับด้วยต้นกล้วยต้นอ้อยระหว่างเสาสี่ต้นนั้น ยกพื้นสูงประมาณหนึ่งเมตรพื้นของฮ้านประทีปทำด้วยไม้ไผ่สานขัดแตะตาห่างๆ ทำพิธี 3 วันในวันขึ้น 14 ค่ำ 15 ค่ำ และแรม 1 ค่ำ เดือน 11

พิธีใต้หางพระทายเป็นการบูชาพระทนายในเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งในพิธีนี้จะเริ่มจากการการสงน้ำพระและแห่ดอกไม้รอบหมู่บ้านในช่วงเย็นของแต่ละวันเป็นเวลา 3 วัน หลังจากการแห่ดอกไม้แล้วชาวลาวเวียงจะช่วยกันขนทรายเข้ามาก่อกองทรายหลายๆ กองไว้ในบริเวณวัด มีไม้ไผ่ปักไว้เป็นเสากลาง นำดอกไม้ธูปเทียนมามาปักไว้รอบกองทรายที่ก่อไว้ จากนั้นพระสงฆ์จะทำพิธีเจริญพระพุทธรูป และตามด้วยกิจกรรมรื่นเริง รำวง ลำแคน ด้วยความสนุกสนาน

การบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่จัดขึ้นเพื่อความป็นสิริมงคล เรียกขวัญให้กลับมาอยู่กับตัว อวยพรให้อยู่เย็นเป็นสุข อายุมั่นขวัญเย็น เจริญก้าวหน้าประสบโชคชัย ปลอดภัยจิตใจให้เข้มแข็ง มั่นคงปราศจากความกลัว หากเดินทางก็ให้ปลอดภัย นิยมทำพิธีในโอกาสอันเป็นมงคลต่างๆ เช่น การสู่ขวัญภาค การสู่ขวัญแต่งงาน การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ การสู่ขวัญโชคชัย

ประเพณีสำคัญ เช่น บุญข้าวจี บุญบั้งไฟ สารทลาว ตักบาตรเทโว ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวลาวเวียง คือ ประเพณีบุญบั้งไฟ ที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีตามความเชื่อแต่ดั้งเดิมเพื่อขอให้ฝนตกตามฤดูกาลจะได้มีน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวลาวเวียง โดยมีตำนานมาจากนิทานพื้นบ้านของภาคอีสานเรื่องพระยาคนคาก เรื่องผาแดงนางไอ่ ซึ่งในนิทานพื้นบ้านดังกล่าวได้กล่าวถึงการทำชาวลาวเวียงได้จัดงานบุญบั้งไฟขึ้นเพื่อเป็นการบูชา พระยาแถน หรือเทพวัสสกาลเทพบุตร ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่า พระยาแถนมีหน้าที่คอยดูแลให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล และมีความชื่นชอบไฟ หากหมู่บ้านใดไม่จัดทำกรจัดงานบุญบั้งไฟบูชา ฝนก็จะไม่ตกถูกต้องตามฤดูกาล อาจก่อให้เกิดภัยพิบัติกับหมู่บ้าน ช่วงเวลาของประเพณีบุญบั้งไฟคือเดือนหก

หรือพฤษภาคมของทุกปี ปัจจุบันยังคงสืบทอดประเพณีนี้จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี (กานต์ชนิดจำวิเศษและ พันธุ์นี้ ตุ่มศรียา, 2558) ซึ่งเป็นบุญบั้งไฟเพียงแห่งเดียวของของชาวลาวเวียงที่อยู่ในภาคกลาง

จากในอดีตประเพณีบุญบั้งไฟมีคุณค่าและความหมายต่อวิถีการดำเนินชีวิตในด้านความเชื่อเรื่องขอฝนสำหรับการเกษตรกรรม แต่ในปัจจุบันกล่าวได้ว่าความหมายเหล่านี้ได้ลดลง การเกษตรกรรมไม่จำเป็นต้องพึ่งน้ำฝนเพียงอย่างเดียวเหมือนในอดีต เพราะมีระบบชลประทานเข้ามาช่วยสนับสนุน ส่งผลให้คุณค่าและความหมายที่เด่นชัดมากขึ้นแทนที่คุณค่าและความหมายเดิมคือการแสดงถึงอัตลักษณ์เด่นของชาวลาวเวียงตำบลดอนคาที่ยังคงมีความความร่วมมื้อมีความสามัคคีช่วยกันรักษาประเพณีบุญบั้งไฟไว้ และส่งเสริมให้เป็นเทศกาลหรือสินค้าการท่องเที่ยวดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมประเพณี ปัจจุบันประเพณีบุญบั้งไฟของตำบลดอนคา ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับจังหวัด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานสุพรรณบุรี

2) อาหาร

อาหารเป็นตัวอย่างที่สะท้อนอัตลักษณ์และการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในวิถีการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดีเนื่องจากชาวลาวเวียงในอำเภอดู่ทองกินข้าวเจ้าเป็นอาหารหลัก ซึ่งแตกต่างจากชาวลาวโดยทั่วไปที่จะกินข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก สันนิษฐานว่าเป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเหมาะสมของภูมิประเทศที่เหมาะสมในการปลูกข้าวเจ้ามากกว่าข้าวเหนียว ข้าวเหนียวจึงเป็นข้าวที่ชาวลาวเวียงใช้ทำเป็นขนม หรืออาหารที่ไม่ใช่อาหารหลัก อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ชาวลาวเวียงถึงอาหารที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชน(วลัยภรณ์ บุญศรีสุทธิ,2558) พบว่ามีอาหารหลายชนิดที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ และที่สำคัญคือใช้ปลาร้าเป็นส่วนประกอบสำคัญสำหรับอาหารคาวแทบทุกชนิดรวมทั้งอาหารที่ได้รับอิทธิพลจากชุมชนอื่นเช่นแกงกะทิก็มักใส่ปลาร้า แกงลาวหรือแกงเปรอะปนปลา แกงผำ ส่วนอาหารหวานชาวลาวเวียง เช่น ข้าวต้มหัวหงอก ขนมก้นกระทะ แป้งจี ข้าวจี ขนมข้าวปาดดำ เป็นต้น

3) การทอผ้าและการแต่งกาย

นอกจากอาหารในชีวิตประจำวัน สิ่งสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของชาวลาวเวียงได้ชัดเจนก็คือ ผ้าทอมือของชาวลาวเวียง ชาวลาวเวียงนั้นการทอผ้าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตมาตั้งแต่โบราณและถือเป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้หญิงลาวเวียงเพราะการทอผ้าได้งดงามฝีมือประณีตเป็นสิ่งสะท้อนว่ามีความพร้อมในการออกเรือนหรือการแต่งงาน ผู้หญิงลาวเวียงจะใช้เวลาวางจากงานบ้านงานเรือนและการทำไร่ไถนาทอผ้าเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มของคนในครอบครัว โดยใช้เวลากลางคืน เวลาหยุดพักเพื่อรอคอยการเก็บเกี่ยวผลผลิต โดยใช้ฝ้ายเป็นวัตถุดิบหลักในการทอ การเรียนรู้วิธีทอจะเป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติสืบทอดกันมาในครอบครัว หรือครูญาติใกล้เคียง ลวดลายบนผืนผ้าที่ผู้ทออาจ

เรียนรู้จากบรรพบุรุษและออกแบบลายของตนเองขึ้นมา ทำให้ผ้าแต่ละผืนมีความเฉพาะตัว ชาวลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ยังคงมีสืบทอดวัฒนธรรมการทอผ้าแบบดั้งเดิมอยู่ โดยนำลายผ้าโบราณมาแกะลายแล้วทอตามลวดลายแต่ไม่ได้ปั่นเส้นด้ายสำหรับทอผ้าเองเนื่องจากเสียเวลามากเพื่อความสะดวกจึงใช้เส้นด้ายทอสำเร็จรูปจากโรงงาน การทอผ้าด้วยเทคนิคการจกซึ่งก็คือการทอลวดลายบนผืนผ้าด้วยการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วง ๆ การจกจะใช้ไม้หรือขมเม่นจกหรือควักเส้นด้ายสีเส้นต่าง ๆ ขึ้นมาบนเส้นยืนให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการโดยมีเส้นยืนเป็นด้ายสีแดงซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของผ้าลาวเวียง แล้วนำมาเป็นส่วนประกอบของตีนผ้าขึ้น หรือที่เรียกว่า “ผ้าขึ้นตีนจก”

ผ้าขึ้นตีนจกของชาวลาวเวียงซึ่งเป็นผ้านุ่งของผู้หญิงถือเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นอย่างหนึ่งของชาวลาวเวียง ผ้าผืนหนึ่งประกอบด้วยผ้าสองส่วนคือ ส่วนตัวที่เป็นการทอด้วยสีพื้นหรือลวดลายพื้นฐานโดยไม่ได้ทอแบบจก ส่วนตีนทอด้วยวิธีการจกแล้วนำไปต่อเชิงผ้า เรียกว่าตีนขึ้นหรือตีนจกตรงส่วนนี้จะมีลวดลายงดงามมากใช้เวลานานในการทอ ผู้ทอต้องใช้ความละเอียดและมีความอดทนสูงในการทอให้มีความงดงามและได้ลวดลายตามที่ต้องการ ลายตีนจกที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวลาวเวียงก็คือลายซีกสามเหลี่ยม โดยทอลายเป็นสามเหลี่ยม 4 - 7 แถว และมีสร้อยเฉพาะตีนล่าง ส่วนด้านบนไม่มีสร้อย(จิตมา นิลวงษ์, 2558) นอกจากนั้นมีลายอื่น ๆ เช่น ลายขีดหมานอน ลายดอกแก้ว ลายตวยน้อย ลายหัวเสือครึ่งซีก ผ้าจกนอกจากใช้ตกแต่งผ้าขึ้นให้สวยงาม ยังใช้ตกแต่งเครื่องใช้อื่น ๆ เช่น หมอน ยาม ผ้าห่ม

ปัจจุบันชาวลาวเวียงยังนิยมแต่งกายด้วยผ้าทอมือเหล่านี้ในชีวิตประจำวัน และจะปฏิบัติในการแต่งกายแบบลาวเวียงเต็มรูปแบบในเทศกาลสำคัญ แต่การทอผ้าเพื่อใช้นั้นได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ผู้หญิงลาวเวียงที่ทอผ้าได้มีไม่มากนักมีเพียงผู้เฒ่าผู้แก่ และเยาวชนผู้สนใจจำนวนหนึ่งที่พยายามสืบทอดการทอผ้าแบบลาวเวียงไว้ ผ้าขึ้นส่วนที่เป็นส่วนตัวชาวลาวเวียงมักใช้วิธีการซื้อสำเร็จรูปมาจากตลาดทั่วไปแล้วนำตีนจกที่ทอในชุมชนมาต่อ ซึ่งปัจจุบันตีนจกไม่เพียงพอแก่ความต้องการเนื่องจากมีผู้สนใจจากนอกชุมชนสั่งซื้อแต่มีผู้ทอเป็นจำนวนน้อยและต้องใช้เวลาในการทอ ขึ้นตีนจกจึงมีราคาแพง เฉพาะตีนจกสำหรับผ้านุ่งหนึ่งผืนนั้นมีราคาหลายพันบาทจนถึงหลักหมื่น ราคาขึ้นอยู่กับความกว้างของตีนจก การตัดเย็บและตกแต่งผ้าให้สวยงามยังนิยมใช้การดันมือเนื่องจากสมัยก่อนไม่มีเครื่องจักร

การทอผ้าก็วิถีชีวิตของชาวลาวเวียงในตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรีได้มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิตในยุคสมัยปัจจุบัน เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ผู้หญิงชาวลาวเวียงจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป การทอผ้าไม่ใช่ส่วนสำคัญในวิถีชีวิตของผู้หญิงลาวเวียงอีกต่อไป เนื่องจากผู้หญิงลาวเวียงมีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้นและสามารถซื้อหาผ้าที่ทอสำเร็จแล้วมาใช้ได้ การทอผ้าในชุมชนเป็นเรื่องของการประกอบอาชีพเสริม การอนุรักษ์ความงดงามของลายผ้าและการสร้างอัตลักษณ์เพื่อความโดดเด่นของ

ชุมชนลาวเวียงมากกว่าเป็นเรื่องของคุณค่าของผู้หญิงหรือปัจจัยในการเลือกคู่ครองของผู้ชาย ค่านิยมของการการเป็นแม่เรือนที่ดีเปลี่ยนไปไม่จำเป็นต้องทอผ้าได้ก็สามารถเป็นแม่เรือนที่สมบูรณ์ได้ ส่งผลให้ผู้หญิงที่ทอผ้าเป็นลดน้อยลงจากในอดีต ความหมายที่เคยอยู่คู่กับการทอผ้าโดยเฉพาะค่านิยมในการเลือกคู่ครองของผู้ชายที่จะเลือกผู้หญิงที่ทอผ้าได้งดงาม และเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการเป็นผู้หญิงที่สมบูรณ์และเป็นแม่เรือนที่ดีถูกลดทอนให้เลือนหายไปจากวิถีชีวิตชาวลาวเวียงด้วยเช่นกัน

4) ภาษา

ชาวลาวเวียงอำเภออุทุมพรพิสัยมีภาษาพูดเป็นของตนเอง แต่ไม่พบหลักฐานด้านภาษาเขียน สันนิษฐานว่าเมื่ออพยพมาอยู่ในประเทศไทย ชาวลาวเวียงใช้การสื่อสารด้วยการพูดเป็นหลักจึงทำให้ไม่มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรหลงเหลืออยู่ จากข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า ชาวลาวเวียงยังคงใช้ภาษาลาวเวียงในการสื่อสารกันในกลุ่มชน ทั้งผู้เฒ่าผู้แก่และเยาวชนทั่วไป แต่มีการออกเสียงบางคำที่มีความแตกต่างจากลาวเวียงในจังหวัดอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะอิทธิพลของภาษาท้องถิ่นกลุ่มอื่นที่ชาวลาวเวียงได้ปฏิสัมพันธ์ด้วยทำให้มีการออกเสียงแตกต่างกัน (วิราพร หงษ์เวียงจันทร์, 2558)

การใช้ภาษาลาวเวียงเป็นภาษาสื่อสารกันในกลุ่มชนทุกกลุ่มทุกเพศ ทุกช่วงอายุในชุมชนของตนเอง รวมทั้งเมื่ออยู่นอกชุมชนเมื่อต้องติดต่อสื่อสารกับชาวลาวเวียงด้วยกันก็จะใช้ภาษาลาวเวียงในการติดต่อสื่อสารด้วยความภาคภูมิใจ เนื่องจากสะท้อนให้เห็นว่าแม้ว่าสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ แต่ในด้านภาษานั้นชาวลาวเวียงยังคงพยายามรักษาภาษาของตนเองซึ่งเป็นอัตลักษณ์เด่นอีกหนึ่งประการของชาวลาวเวียงไว้ได้อย่างเข้มแข็งและภาคภูมิใจในภาษาของตนเอง

5) ดนตรีชาวลาวเวียง

ชาวลาวเวียงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีเครื่องดนตรีสำคัญประจำชุมชนคือแคน แคนถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์เด่นอย่างหนึ่งของชนชาติลาวและเมื่อชาวลาวได้เข้ามาอยู่ในสยามก็ได้้นำแคนเข้ามาด้วยและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสยามจนกลายเป็นประเด็นทางการเมืองในสมัยรัชกาลที่ 4 การเล่น "แอ่วลาวเป่าแคน" ขยายอิทธิพลเป็นอย่างมากในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ไม่เว้นแม้แต่ในราชสำนัก โดยพระอนุชาของพระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดการแอ่วลาวเป่าแคนมาก การที่พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดแอ่วลาวมากยังเป็นเหตุให้รัชกาลที่ 4 ทรงไม่พอพระทัยถึงความนิยมในการเล่นแอ่วลาวเป่าแคนในสมัยนั้น เนื่องจากทรงเห็นว่าชาวไทยพากันละทิ้งการละเล่นของไทย ทรงออกประกาศห้ามมิให้เล่นแอ่วลาว หลังจากที่ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. 2409 ทรงอ้างด้วยว่า เมืองที่เล่นลาวแคนมากๆ ฝนจะแล้ง และทรงคาดโทษผู้ที่เล่นลาวแคนว่าจะจับและให้เสียภาษีเพิ่มอีกหลายเท่า (อดิศร เสมแย้ม, 2552) อย่างไรก็ตามแม้ว่า การเป่าแคน การละเล่นแอ่วลาว จะถูกประกาศห้ามมิให้เล่นในครั้งนั้น แต่แคนซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่อยู่คู่ชนชาติลาวกลับมิได้สูญหายไป ด้วย ยังคงอยู่คู่ชาวลาวในสยามจนถึงปัจจุบัน และเมื่อคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากชุมชนลาวเวียงที่

ตำบลดอนคา อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี พบว่าชาวลาวเวียงส่วนใหญ่เป่าแคนได้ เด็ก ๆ ในชุมชนเติบโตมาพร้อมกับเสียงแคน

จากการเป่าแคนประกอบการละเล่นแอ่วลาวตามแบบดั้งเดิม ชาวลาวเวียงได้สืบทอดและส่งต่อวัฒนธรรมนี้เรื่อยมาเป็นเวลากว่าร้อยปี ในปัจจุบันชาวลาวเวียงตำบลดอนคาได้ประยุกต์การเป่าแคนจากเดิมที่เป็นการละเล่นหลังเสร็จภารกิจจากการทำไร่ไถนาแล้วมารวมกลุ่มกันร้องรำทำเพลง โดยมีกลองสองหน้า ฉิ่ง ฉาบ แคน กรับ เป็นเครื่องดนตรี เพื่อสร้างความสนุกสนานในชุมชน ให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่กลายเป็น“วงแคนประยุกต์” กลายเป็นอัตลักษณ์เด่นของชาวลาวเวียงตำบลดอนคา อีกประการหนึ่งเพราะเป็นชุมชนลาวเวียงเพียงแห่งเดียวที่มีการเป่าแคนอย่างจริงจังจนสามารถพัฒนาเป็นอีกอาชีพปัจจุบันชาวลาวเวียงตำบลดอนคาเป็นเจ้าของวงแคนประยุกต์จำนวนมากกว่า 20 คณะ(สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา, 2558) ถือว่าเป็นตำบลที่มีวงแคนประยุกต์มากที่สุดในประเทศไทยในขณะนี้ และมีชื่อเสียงโด่งดังไปยังจังหวัดอื่นๆ ได้รับความนิยมนอย่างกว้างขวาง ถูกว่าจ้างให้ไปเล่นในงานมงคล เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานแก้บน งานฉลอง ฯลฯ ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศตลอดทั้งปี

3. ความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงกับความทรงจำของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ชาวลาวเวียงจดจำว่ากลุ่มของตนเดินทางมาจากเวียงจันทน์มาตั้งบ้านเรือนร่วมกัน บุกเบิกและพัฒนาพื้นที่ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สร้างวัดวาอารามพื้นฟูงานบุญ ประเพณีต่าง ๆ เรื่องเหล่านี้เกิดเป็นสำนึกร่วมในทางประวัติศาสตร์ที่จดจำและบอกเล่าต่อให้กับลูกหลานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3

คณะผู้วิจัยได้ช่วยชุมชนหาหลักฐานเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเรื่องเล่า หลังจากตรวจสอบร่องรอยหลักฐานสิ่งก่อสร้างที่หลงเหลืออยู่ คณะผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการขยับช่วงเวลาที่ชุมชนอพยพมาตั้งบ้านเรือนที่อำเภออุ้มทอง ซึ่งแต่เดิมเชื่อว่าเป็นสมัยรัชกาลที่ 3 เปลี่ยนเป็นระหว่างรัชกาลที่ 3-5 เพราะไม่พบหลักฐานสิ่งก่อสร้างหรือสิ่งของที่เก่าไปถึงรัชกาลที่ 3 และกระแสการอพยพผู้คนจากอำเภอเมืองมาอำเภออุ้มทองส่วนใหญ่เกิดในช่วงรัชกาลที่ 5 หรือก่อนหน้านั้นเล็กน้อย สืบเนื่องมาจากที่รัฐต้องการผลิตข้าวเพิ่มขึ้น ทำให้ชุมชนหลายแห่งขยับขยายหาที่เพาะปลูกซึ่งอาจไกลจากเขตเมืองออกไปนอกจากนี้ในสมัยรัชกาลที่ 3 ชุมชนที่ถูกกวาดต้อนมาตั้งบ้านเรือนอยู่ไม่ไกลจากท้องที่ของขุนนางในอำเภอเมือง ขุนนางทำหน้าที่เก็บส่วยและควบคุมไพร่ หากมีศึกเกิดขึ้นก็จะเกณฑ์ไพร่ไปช่วยรบ โอกาสที่ชาวลาวเวียงจะตั้งบ้านเรือนอยู่อย่างห่างไกลจากอำเภอเมืองมากตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 3 จึงเป็นไปได้ยาก

ในส่วนในเรื่องวิถีการดำเนินชีวิตและทักษะงานฝีมือ เช่น อาหาร ผ้าทอ ภาษา ดนตรี คณะผู้วิจัยพบว่าชาวลาวเวียงมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของตน และพยายามสืบสานให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้ลองทำ ซึ่งก็มีเยาวชนผู้สนใจจำนวนหนึ่งที่พยายามสืบทอดภูมิปัญญาเหล่านั้นอย่างไรก็ดี

คณะผู้วิจัยก็เห็นว่าน่าจะมีการส่งเสริมให้เกิดกลุ่มเยาวชนและผู้สนใจมากกว่านี้ ทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก ในเชิงกว้างก็คือสามารถประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีสังคมสมัยใหม่และการท่องเที่ยวได้ ขณะเดียวกันในเชิงลึกก็คือ สามารถอนุรักษ์และสืบสานจิตวิญญาณดั้งเดิมไว้

ในส่วนของประเพณีที่จัดขึ้นประจำปี เช่น บุญข้าวจี บุญบั้งไฟ สารทลาว ตักบาตรเทโว ฯลฯ ถือเป็นเรื่องที่ได้รับการสนับสนุนมากที่สุด เนื่องจากเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับภารกิจของทางภาครัฐทั้งในส่วนท้องถิ่น (อบต.) ส่วนภูมิภาค(อำเภอ) และส่วนกลาง(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

อภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นชุมชนลาวเวียงที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากเวียงจันทน์ด้วยสาเหตุหลักคือการเมืองการสงคราม ได้อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเมืองไทยโดยอพยพเคลื่อนย้ายมาเป็นระลอกจนได้พบพื้นที่ที่เหมาะสมในการตั้งถิ่นฐานและตั้งเป็นชุมชนมาเป็นเวลานาน ชาวลาวเวียงต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาโดยตลอด นับตั้งแต่อดีตที่ได้อพยพย้ายถิ่นฐานบ้านเรือนจากเวียงจันทน์จนกระทั่งมาอยู่ใน ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งในบางช่วงรัฐพยายามสร้างความเป็นไทยจนทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ รวมทั้งลาวเวียงเลือนหายไปจากการรับรู้ในสังคมทั้งที่ยังมีอยู่ แต่ชาวลาวเวียงตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรีก็ยังคงธำรงอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้อย่างเข้มข้นแม้ต้องมีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์บางอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เช่น การล่าแคนเป็นวงแคนประยุกต์ รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในการเป็นชาวลาวเวียงแม้ว่าความทรงจำเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงที่ชาวลาวเวียงจดจำจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการแพ้สงคราม การถูกกวาดต้อนก็ไม่ได้ทำให้ชาวลาวเวียงรู้สึกถึงความด้อยกว่าชุมชนอื่นๆ ซึ่งเป็นจุดเด่นที่ทำให้ชุมชนลาวเวียงแห่งนี้มีความเข้มแข็ง

จากอัตลักษณ์ที่โดดเด่นดังกล่าวและกระแสการท่องเที่ยวชุมชนที่กำลังเฟื่องฟูทั่วทุกหนแห่งรัฐได้เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประเทศ จึงนำวัฒนธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศ ความเป็นชาติพันธุ์กลายเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในสังคม ภาครัฐจึงเข้ามาสนับสนุนการจัดประเพณีต่างๆ โดยมุ่งเน้นให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมอย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยก็มีข้อสังเกตว่า การจัดงานประเพณีร่วมกับภาครัฐก็อาจส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของชุมชนได้ เนื่องจากงานจะเน้นที่ความสวยงามตระการตาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้มองข้ามที่มาและวัตถุประสงค์ที่แท้ของประเพณีต่างๆ และขาดการตั้งคำถามว่า กิจกรรมและงานต่างๆ ช่วยยกระดับจิตใจอย่างไรหรืออะไรคือความหมายภายในที่ซ่อนอยู่

บรรณานุกรม

- จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 หอสมุดแห่งชาติ. (จ.ศ.1179). หนังสือสมุดไทยดำ เส้นดินสอขาว. เลขที่ 10
ชื่อร่างศุภอักษรถึงเมืองเวียงจันทน์เรื่องสืบราชการเมืองพุทไธเพชร.
- จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 หอสมุดแห่งชาติ. (จ.ศ.1203). หนังสือสมุดไทยดำ เส้นดินสอขาว. เลขที่ 100
ชื่อเรื่องจ่ายเบี้ยหวัดลาว เขมรและหัวเมืองต่างๆ
- บังอร ปิยะพันธุ์. (2541). **ลาวในกรุงรัตนโกสินทร์.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วลัยลักษณ์ ทรงศิริ. (2547). **ลาวในเมืองไทยกลุ่มชาติพันธุ์ที่คลุมเครือ. วารสารเมืองโบราณ ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (เม.ย.-มิ.ย. 2547) :74-88.**
- สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ. (2559). **ผี-พราหมณ์กับความเชื่อเรื่องความตายในสังคมไทย.**
- สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา. (2558). **โครงการจิตอาสาสืบสานวัฒนธรรมประเพณี ลาวเวียงบ้านดอนคา ระหว่างวันที่ 16-17 พฤษภาคม 2558. เอกสารอัดสำเนา**
- อนงค์ หนูแป้น และคณะ. (2546). **พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.** กรุงเทพฯ : สำนัก พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.
- อดิสร เสมอเข้ม. (2552). **เสียงแคนในการเมืองสยาม ลาว.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก: http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1195:2009-04-09-07-00-00&catid=28:2013-11-25-06-41-37&Itemid=223 (22 ก.ค. 2558).
- อุบลรัตน์ กรุดมณี และคณะ. (2557). **การพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับ ชุมชน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนลาวเวียง บ้านดอนคา จังหวัดสุพรรณบุรี. ภายใต้อุดหนุนโครงการวิจัย, สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร. สัมภาษณ์**
- กานต์ชนิด จำวิเศษ. (3 ม.ย. พ.ศ.2558). **สัมภาษณ์.** เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน. อบต.ดอนคา อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี.
- ธิติมา นิลวงษ์. (29 ม.ย. พ.ศ.2558). **สัมภาษณ์.** ชาวลาวเวียง ต.ดอนคา อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี.
- พระครูกิตติสุวรรณ์วัฒน์. (3 ม.ย. พ.ศ.2558). **สัมภาษณ์.** เจ้าอาวาสวัดโศคาราม ต.ดอนคา อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี.
- พันธุ์นี้ ตุ่มศรียา. (1 พ.ค. พ.ศ.2558). **สัมภาษณ์.** นักบริหารงานทั่วไป อบต.ดอนคา อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี.
- วลัยภรณ์ บุญศรีสุทธิ. (29 ม.ย. พ.ศ.2558). **สัมภาษณ์.** ชาวลาวเวียง ต.ดอนคา อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี.
- วลัยภรณ์ บุญศรีสุทธิ. (30 ม.ย. พ.ศ.2558). **สัมภาษณ์.** ชาวลาวเวียง ต.ดอนคา อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี.
- วิราพร หงษ์เวียงจันทน์. (29 ม.ย. พ.ศ.2558). **สัมภาษณ์.** ชาวลาวเวียง ต.ดอนคา อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี.